

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

17 березня 2025 року № 5

Введено в дію 17 березня 2025 року
Наказ ректора Хортицької національної академії від 17 березня 2025 року №58/од

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ З РИСУНКУ

для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійними програмами «Графічний дизайн», «Медіадизайн»,
«Дизайн одягу», «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»
спеціальності В2 Дизайн
за освітньо-професійною програмою «Декоративне мистецтво»
спеціальності В3 Декоративне мистецтво та ремесла
на основі ПЗСО, НРК 5

Запоріжжя
2025

Укладачі:

Дерев'янка Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Залевська А. Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Шкурко В. Ю., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Лисенко Г. О., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри дизайну комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Рецензент:

Кругляк І.Ф., старший викладач кафедри дизайн Національного університету «Запорізька політехніка»

Розглянуто на засіданні кафедри дизайну протокол від «26» лютого 2025 року № 8

Затверджено на засіданні Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради від «17» березня 2025 року № 5

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Розділ 1. Практичне завдання творчого конкурсу з рисунку та поради до його виконання	7
Розділ 2. Оцінювання знань та вмінь вступника	10
Список рекомендованої літератури	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конкурс творчих здібностей (далі – творчий конкурс) – форма вступного випробування, яка передбачає демонстрацію та оцінювання творчих здібностей вступника (у тому числі здобутої раніше спеціалізованої освіти) та рівень образотворчої підготовленості вступника до здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями В2 Дизайн, В3 Декоративне мистецтво та ремесла, прийом на навчання за якими здійснюється з урахуванням рівня творчих здібностей вступників, і проводиться виключно в очному форматі (для вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території, та/або складали НМТ у 2025 році за кордоном допускається використання дистанційного формату) в межах одного дня.

Для проведення творчого конкурсу в дистанційному форматі приймальна комісія на своєму сайті завантажує фотографію натюрморту, що призначений в цей день для виконання в очному форматі, з якої і потрібно виконати практичне завдання.

Практичне завдання до творчого конкурсу є перевіркою того, наскільки правильно та глибоко вступник розуміє значення композиційного розташування предметів на площині аркуша, лінійної та тональної перспективи при відтворенні групи геометричних тіл, лінійно-конструктивної побудови геометричних тіл, як відчуває власні пропорції окремого об'єкту та відносно один одного, їх пластичний, об'ємний характер, а також володіє закономірностями побудови об'ємної форми.

Узагальнений принцип фахової перевірки, що закладений у творчий конкурс, дає змогу виявити рівень образотворчої підготовленості вступника до здобуття ступеня бакалавра за спеціальностями В2 Дизайн, В3 Декоративне мистецтво та ремесла, наявність в нього певних здібностей, нахилів, придатність до навчання за обраним фахом, системно підійти до

набору студентів та коригувати принципові підходи до викладання фахових дисциплін на початку і під час подальшого навчального процесу.

Творчий конкурс проводить та оцінює комісією з проведення конкурсу творчих здібностей затверджених наказом ректора про створення комісії у складі трьох фахівців, які викладають на кафедрі дизайну профільні дисципліни.

Конкретний набір геометричних тіл визначає голова комісії з проведення конкурсу творчих здібностей і затверджує приймальна комісія напередодні проведення творчого конкурсу.

У кожній заяві на участь у творчому конкурсі вступник надає згоду на відеозапис творчого конкурсу, оприлюднення відеозапису творчого конкурсу на сайті академії, а також зберігання в приймальній комісії відеоматеріалів після проведення творчого конкурсу та знеособлених робіт конкурсу творчих здібностей на цих ресурсах у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активних інтернет-посилань, крім вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території.

У випадку проведення творчого конкурсу в дистанційному форматі, після закінчення терміну виконання (6 академічних годин, з 10.00 до 14.00) на розгляд комісії вступник по завершенню виконання роботи, але не пізніше 14:00, має завантажити на пошту Приймальної комісії **pk.khnnra@gmail.com**. дві фотографії у **форматі jpg**:

а. якісну фотографію виконаного практичного завдання з творчого конкурсу з рисунку.

б. фотографію, на якій вступник перед собою тримає виконане завдання для візуальної ідентифікації особи вступника та підтвердження розміру виконаного завдання.

Виконання вимог щодо назви файлу – ПІБ повністю українською мовою, наприклад:

Іванченко_Василь_Петрович_(1).jpg;

Іванченко_Василь_Петрович_(2).jpg);

При фотографуванні виконаного практичного завдання необхідно:

– тримати камеру для фотографування так, щоб помістився весь аркуш з виконаним практичним завданням без перспективних ракурсів та спотворень і в максимальному розмірі;

– освітлення повинно бути рівномірним, без затемнень і сторонніх падаючих тіней з різкістю зображення по всій площині аркуша.

Представник приймальної комісії обов'язково шифрує надіслані роботи вступників: кожному вступнику надається персональний шифр, який також вказується в найменуванні файлу роботи вступника. Для перевірки членам екзаменаційної комісії передаються зашифровані фотографії виконаного практичного завдання.

РОЗДІЛ 1. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ ТВОРЧОГО КОНКУРСУ З РИСУНКУ ТА ПОРАДИ ДО ЙОГО ВИКОНАННЯ

Завдання: виконати з натури/фотографії рисунок складного натюрморту з групи геометричних тіл (куб, піраміда, циліндр, конус, куля).

Вступник повинен:

- виконати рисунок згідно з принципами гармонійного розміщення зображення в заданому форматі;
- правильно передати внутрішні та міжпредметні пропорції геометричних тіл натюрморту;
- виконати лінійно-конструктивну побудову геометричних тіл на основі лінійної (спостережної) перспективи;
- виявити форму геометричних тіл за допомоги тональних градацій на формі методом штрихування;
- передати простір засобами світло-тональних відношень з урахуванням розміщення геометричних тіл в просторі та джерела освітлення;
- привести зображення до композиційної цілісності;
- продемонструвати техніку виконання рисунку.

Матеріали: папір формату А3, графітний олівець, кнопки (малювальний скоч), ластик.

Термін виконання: 6 академічних годин (одна академічна година дорівнює 40 хвилинам, тобто – 4 астрономічні години).

Рисунок натюрморту рекомендується виконувати в наступній послідовності за такою загальною схемою:

- уважно вивчіть постановку, проаналізуйте її параметри і з урахуванням просторового розташування предметів визначте придатну для даної композиції (вертикальну або горизонтальну) орієнтацію аркуша паперу формату А3 (297×420 мм).
- у кутку аркуша легкими лініями намітьте приблизну композицію малюнка, враховуючи розташування власних і падаючих тіней, як важливих

елементів композиції з метою забезпечення візуальної рівноваги. Розмір зображуваних тіл потрібно вибрати такий, щоб група і не «вивалювалася» до країв аркуша, і не була занадто малою. Орієнтовні відступи від країв аркуша повинні бути в межах 3 см.

– керуючись ескізом, знайдіть загальний абрис натурної постановки, тобто визначте конфігурацію всього зображення.

– легкими штрихами виконайте лінійно-конструктивну побудову предметів натюрморту та їхнього оточення з визначенням світлотіньових кордонів (власна тінь тіла, і тінь, що падає від нього) в залежності від розташування джерела світла і з дотриманням пропорцій і закономірностей лінійної перспективи, звертаючи особливу увагу на взаємне розташування місць дотиків зображуваних предметів із поверхнею модельного столу, співвідношення пропорцій, розмірів та об'ємів зображуваних тіл. Особлива увага повинна бути приділена положенню кожного предмета в просторі з урахуванням перспективного скорочення поверхонь, що утворюють об'єм. З цією метою необхідно виконати «наскрізну» прорисовку основ предметів, що дозволить правильно визначити положення на горизонтальній площині одного предмета відносно іншого і тим самим розподілити їх за планами в глибину.

– визначивши на рисунку межі світлотіньових градацій, потрібно легким тоном прокласти власні тіні на всіх предметах. Прокладання тіні треба починати з самого темного об'єкта, що дає можливість правильно визначити силу тону власних тіней на інших предметах. Щоб додати стійкість предметам на площині і визначити саму площину, услід за прокладкою власних тіней слід прокласти падаючі тіні. Прокладка власних тіней дає змогу вести порівняння великих об'ємів рисунку з натурою і тим самим дозволяє уточнити пропорції. Після уточнення і, якщо необхідно, виправлення допущених помилок у пропорціях потрібно прокласти напівтінь і посилити за тоном власні й падаючі тіні. Основні світлотіньові прокладки треба вирішувати не до білого паперу, а до фону, тому робота над фоном має

йти одночасно з виявленням об'єму. Цьому етапу роботи над рисунком повинна бути приділена найбільша увага. Адже від того, наскільки правильно знайдені основні світлотональні відношення, залежить подальше детальне опрацювання всієї постановки.

– опрацюйте деталі композиції (видимі елементи модельного столу, складки драпірування, форму і положення падаючих тіней тощо). Видаліть лінії побудови. За необхідності обережно освітліть зображення за допомогою гумки, щоб лінії малюнка не були занадто насиченими.

– уточніть особливості світлотіні геометричних тіл і постановки в цілому. Опрацюйте штрихуванням світлотіньові співвідношення моделей і навколишнього простору, виявляючи просторове розташування предметів, їхню форму та індивідуальні особливості, фактуру матеріалів.

Постійно порівнюючи тіньові та освітлені поверхні зображуваного тіла, необхідно передати тональні градації, співвідношення власних і падаючих тіней. Причому особливу увагу потрібно приділити характеру штриха, який у вирішенні завданні тонового моделювання поводить як легкий, без нервовості та поривчастості. Глибину тону на темних частинах тіл потрібно передати правильно знайденими тональними відношеннями, зіставляючи при цьому окремі частини постановки одна з одною, підпорядковуючи пластику форми геометричного тіла штрихом відповідним видимим тональним відношенням.

Необхідно досягти цілісності світлотіньових контрастів і градацій, уникаючи зайвої строкатості або чорноти рисунка, непотрібного висвітлення рефлексів. Лінійно-конструктивне опрацювання форми тіл необхідно привести у відповідність з тональним рішенням і вірно знайденими відношеннями між тілом і тлом.

При передачі простору необхідно дотримуватися просторових планів. Лінії та тіньові ділянки тіл першого плану – більш товсті та темні, а віддаляючись в глибину натюрморту, лінії стають тоншими і разом із тіньовими ділянками світлішають. Ділянки світла при цьому темніють.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ВСТУПНИКА

2.1. Порядок оцінювання підготовленості вступника

Після закінчення відведеного терміну на виконання практичного завдання члени приймальної комісії проводять оцінювання виконаних творчих завдань за етапами:

I етап: попередній перегляд робіт та визначення їх за рівнями – низький, середній, достатній, високий;

II етап: аналіз кожної роботи та оцінювання за критеріями;

III етап: оформлення висновків комісії документально.

2.2. Критерії оцінювання рівня підготовленості вступника

Оцінювання проводиться на підставі наступних критеріїв:

№ з/п	Складові вимог до творчої конкурсної роботи	Максимальна кількість балів
1	Композиційне розміщення зображення на площині аркуша:	
	– вибір найпридатнішої для даного натюрморту (вертикальна чи горизонтальна) орієнтації аркуша паперу.	5
	– розмір зображуваних тіл в аркуші.	5
2	Відтворення пропорцій:	
	– внутрішніх.	5
	– міжпредметних.	5
3	Лінійно-конструктивна побудова геометричних тіл на основі лінійної (спостережної) перспективи:	
	– побудова геометричних тіл натюрморту з урахуванням їх просторового положення, єдиної лінії горизонту, зв'язок тіл з площиною, на якій вони знаходяться.	10
	– побудова геометричних тіл натюрморту з урахуванням збереження внутрішніх пропорцій.	10
	– збереження міжпредметних пропорцій.	5

4	Світлотіньове рішення натюрморту за допомоги: – встановлення основних тональних відношень між світлом, власною тінню і падаючою тінню в залежності від джерела світла та положення в просторі.	10
	– детальне тональне моделювання об'ємів тіл з передачею всіх світлотіньових градацій на формі .	15
5	Відтворення простору засобами світло-тональних відношень з урахуванням розміщення геометричних тіл в просторі та джерела освітлення	10
6	Виявлення цілісності та художньої виразності рисунка натюрморту	5
7	Володіння технікою виконання рисунка	10
Всього:		100

2.3. Структура оцінки

Результати складання творчого конкурсу з рисунку оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів, тобто вступник за умови правильного виконання роботи може тримати максимально 200 балів.

Шкала оцінювання				Вимоги до виконання роботи
1	100	1,5	100	Повна відсутність розуміння побудови тривимірної форми в умовному просторі листа
1,1	100	1,6	100	
1,2	100	1,7	100	
1,3	100	1,8	100	
1,4	100	1,9	100	
2	100	2,5	105	Процес змальовування, вступник не бачить різниці між площинним і тривимірним зображенням.
2,1	101	2,6	106	
2,2	102	2,7	107	
2,3	103	2,8	108	
2,4	104	2,9	109	
3	110	3,5	115	Процес змальовування: відсутні знання перспективи, пропорцій, постановки предмета на площині, рисунок ведеться вроздріб.
3,1	111	3,6	116	
3,2	112	3,7	117	
3,3	113	3,8	118	
3,4	114	3,9	119	
4	120	4,5	125	Процес змальовування натури: вступник має представлення про перспективу, пропорції,
4,1	121	4,6	126	

4,2	122	4,7	127	постановку предметів на площині, але застосувати на практиці не може.
4,3	123	4,8	128	
4,4	124	4,9	129	
5	130	5,5	135	Процес змалювання натури, а не усвідомлене рисування: істотні помилки в композиції, пропорціях, відсутнє розуміння конструкції предмета, побудови і перспективи.
5,1	131	5,6	136	
5,2	132	5,7	137	
5,3	133	5,8	138	
5,4	134	5,9	139	
6	140	6,5	145	Істотні помилки в композиції, пропорціях, побудові предметів, перспективі
6,1	141	6,6	146	
6,2	142	6,7	147	
6,3	143	6,8	148	
6,4	144	6,9	149	
7	150	7,5	155	Наявність двох істотних помилок по таких пунктах, як: композиція, пропорції, побудова предметів, виявлення форми предметів тоном, передача простору.
7,1	151	7,6	156	
7,2	152	7,7	157	
7,3	153	7,8	158	
7,4	154	7,9	159	
8	160	8,5	165	Наявність однієї істотної помилки по таких пунктах, як: композиція, пропорції, побудова предметів, виявлення форми предметів тоном, передача простору.
8,1	161	8,6	166	
8,2	162	8,7	167	
8,3	163	8,8	168	
8,4	164	8,9	169	
9	170	9,5	175	Відсутні уміння підкорити деталь великій формі: допускаються незначні помилки і неточності по всіх пунктах.
9,1	171	9,6	176	
9,2	172	9,7	177	
9,3	173	9,8	178	
9,4	174	9,9	179	
10	180	10,5	185	Допускаються деяка незавершеність рисунка, незначні помилки і неточності по всіх пунктах.
10,1	181	10,6	186	
10,2	182	10,7	187	
10,3	183	10,8	188	
10,4	184	10,9	189	
11	190	11,5	195	Допускається деяка незавершеність рисунка при виконанні всіх пунктів.
11,1	191	11,6	196	
11,2	192	11,7	197	

11,3	193	11,8	198	
11,4	194	11,9	199	
12	200			Виконані всі пункти вимог до рисунку

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Басанець Л. В. Художні техніки рисунка. Одеса, 2000. 83 с.
2. Берлач О. П. Засоби зображення предметів в перспективі: методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи з курсу «Перспектива в образотворчому мистецтві». Луцьк, 2017. 12с.
3. Гарбуз Р. Лінійна перспектива у навчальному рисунку: навч. посіб. Львів, 2009. 110 с.
4. Дворник Ю. В. Жива вода рисунка. Тернопіль, 2009. 179 с.
5. Кириченко М. А. Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти. Київ, 2002. 190 с.
6. Клименюк Т. М. Креслення, рисунок, композиція: навч. посібник. Львів, 2012. 300 с.
7. Колесніков В. Г., Осипчук М.В., Басанець О.П. Рисунок: навч. посібник. Київ, 2008. 148 с.
8. Сенин В.П., Коваль О.В. Школа рисунка карандашом. Натюрморт, пейзаж, портрет. Харків, 2007. 112 с.
9. Сухенко В. О. Рисунок. Навчальний посібник. Київ, 2004. 184 с.
10. Сухенко Віктор. Академічний рисунок. Київ, 2016. 232 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського.
2. URL: www.dnrb.gov.ua/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського.
3. URL: <http://pidruchniki.ws/> – Бібліотека українських підручників